

GroenRondBalletje: De Waarheid 1.

Wat is waarheid?

Dit stuk gaat over 'waarheid'. Sommige mensen zien dit anders; uitspraken als 'er is geen waarheid' of 'iedereen heeft zijn eigen waarheid', zullen de meeste wel eens gehoord hebben. Maar is dat wel zo? Hebben we redenen om aan te nemen dat de waarheid anders is voor de ene persoon dan voor de andere? Natuurlijk vanuit een ander gezichtspunt zie je andere dingen. De waarheid gezien door een (menselijke) waarnemer is nooit volledig; het bevat onzekerheden en onnauwkeurigheden, maar verandert dit de feiten? Valt een appel niet omlaag als je het niet waarneemt omdat je de andere kant uit kijkt? Of weet je zeker dat het een appel is die viel, omdat je iets hoorde vallen, ondanks dat je niets zag?

De directe aanleiding voor dit stukje was een boekje dat ik kreeg; op zo'n 4 A4-tjes stonden welgeteld 57 onwaarheden en verdraaiingen, maar dat allemaal met het doel de waarheid te verkondigen. Het boekje kan best overtuigend zijn geweest voor iemand die minder van dat onderwerp af wist. Ik werd echter aan het twijfelen gezet, over dat onderwerp, maar ook over de auteur en zijn waarheid. Ik denk namelijk niet dat je de waarheid met leugens moet verdedigen; ik denk dat je de waarheid met de waarheid mag verdedigen, zelfs al ken je de waarheid niet helemaal. Op het station zag ik een advertentie: "Jezus zeide tot hem: Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij". Opvallend was dat de woordjes 'de' (twee keer voor weg en waarheid) en 'het' (voor leven) rood en schuingedrukt waren. Hiermee werd gesuggereerd dat dit de belangrijkste woorden van deze tekst waren, maar deze bepalende lidwoorden komen niet voor in de grondtekst waar staat: "Jezus zegt hem: Ik ben weg en waarheid en leven; niemand komt tot Vader dan door Mij" ^(Joh.14:6). Het woord dat vertaald is als 'weg' kan ook betekenen 'reis' of in beeldspraak een gedragswijze of een manier van denken, voelen of beslissen [1]. Over de weg van kerk naar geloof [2] en mogelijke blokkades op die weg [3] heb ik het al eerder gehad. Het woord dat vertaald is als 'leven' heeft twee hoofdbetekeningen. De eerste is de toestand van iemand die levenskracht heeft of beziel is of iedere levende ziel. De tweede gaat dieper naar de absolute volheid van leven dat aan God toebehoort of is toegewijd. Dit echte leven zal voor altijd duren [1]. Voor andere definities van leven, zie [4].

De term 'waarheid' in de Bijbel

De term waar(heid) komt honderden keren voor in de Bijbel, in verschillende tekstgedeelten. God is waarheid; Gods Geest, Gods Woord, Gods Zaak en Gods wet zijn waarheid

(Ps.33:4a; 119:142b, 160a; Rom.3:4; 1Joh.5:6). We moeten God in waarheid aanbidden^(Joh.4:24). Gelovigen zijn uit waarheid^(1Joh.3:19). De liefde is blij met de waarheid^(1Kor.13:6b). Waarheid en liefde gaan samen in de gelovige die liefheeft in waarheid, en die de waarheid kent van Gods genadevolle liefde^(2Joh.1:1-13).

De term die in Joh.14:6 wordt vertaald als 'waarheid' kan worden vertaald als een objectieve of een subjectieve waarheid. De objectieve waarheid is (a) wat waar is van een onderwerp (feiten; overeenstemmend met de waarheid); (b) de ruimste godsdienstige waarheid; de ware begrippen van God die openstaan voor het menselijk verstand zonder Zijn bovennatuurlijke tussenkomst, en (c) de waarheid als onderwezen in het christelijk geloof. De vierde term van waarheid is de subjectieve waarheid; waarheid als persoonlijke voortreffelijkheid of oprechtheid [1].

De mens en zijn waarheid. De mens is complex; de Bijbel spreekt over lichaam, ziel en geest die samen mens zijn. De Waarheid bevat alles: de complexe mens, alle mensen en veel meer dan dat. Mensen kennen slechts een klein deel van Gods waarheid, en dat deel van die waarheid heeft voor de mens verschillen kanten. De mens wordt opgeroepen om met zijn gehele kracht, hart, ziel en verstand van God te houden^(Mat.22:34-40; Mk.12:28-31, Luk.10:27-28).

Je zou kunnen zeggen dat mensen de waarheid kennen met hun verstand, hun hart en hun ziel. Omdat dit verschillende kanten van een mens zijn die soms tegengesteld kunnen lijken, lijken ook deze waarheden soms tegengesteld.

Verstand en waarheid. Het oude testament gebruikt het woord 'hart' niet alleen waar wij dat zouden doen, maar ook voor zaken die wij zien als 'verstand' [5]. Rond de tijd van Jezus had de Griekse cultuur zijn intrede gedaan. Vanaf toen werd de waarheid van het versand steeds belangrijker. De wetenschap draait om de waarheid van het verstand. De oude Grieken begonnen met hun theoretisch filosofische benadering die leidde tot de vermaarde uitspraak *cognito ergo sum* (ik denk dus ik besta).

De moderne wetenschap kent drie hoofddisciplines, alfa, beta en gamma. Alfa-wetenschappen houden zich bezig met o.a. het bestuderen van (oude) talen, rechten, journalistiek en geschiedenis. Experimentele toetsing is hierbij vaak niet mogelijk (hoe kun je een proef verzinnen die uitspraak doet of iets vroeger gebeurd is of niet?). De toetsing ligt hier dan meestal in het raadplegen van onafhankelijke bronnen, zoals geschriften van verschillende schrijvers uit verschillende culturen, maar ook archeologische opgravingen.

De meeste beta-wetenschappen (natuurkunde, scheikunde, biologie, geneeskunde) zijn experimentele wetenschappen. De wetenschapper 'verzint' een stelling op grond van de informatie

die hij heeft. Vervolgens wordt een proef ontworpen waarbij de uitkomst de stelling kan bevestigen of verwerpen. Het experiment toetst dus of de stelling wel of geen waarheid is. In geval van bevestiging, moeten meerdere testen op andere manieren worden uitgevoerd op nog zekerder te zijn van de juistheid van de theorie (stelling).

De gamma-wetenschappen houdt zich vooral bezig met geld (economie). Dit is een nieuwe tak van wetenschap die hun methodes vaak leent van andere takken van wetenschap. In diepere zin is 'ik denk dus ik besta' uitgegroeid tot de filosofie (denkwijze) van de hedendaagse wetenschap. Sommige wetenschappers zeggen zelfs dat buiten de verstandelijke waarheid geen waarheid bestaat. Sommige gaan zelfs zo ver dat ze uitsluitend de experimenteel getoetste wetenschap als waarheid erkennen.

Hart en waarheid. Hart wordt hier als beeldspraak bedoeld voor je emoties, omdat emoties je hart sneller doen kloppen. In het hart zitten allerlei gevoelens: liefde ^(Ric.16:15), vrolijkheid ^(Deu.28:47), goedheid, treurigheid ^(Spr.25:20), pijn ^(Spr.14:13), gebroken zijn ^(Jes.61:1), verslagenheid ^(Ps.109:16), verbittering ^(Ps.73:21) wanhoop ^(Pred.2:20), vrees(loosheid) ^(Ps.27:3) en zachtmoedigheid ^(Spr.14:30) [6].

Een voorbeeld van een waarheid van het hart is 'het feest was geweldig'. Een uiterst subjectieve ervaring, en daarmee een subjectieve waarheid. Zelfs al vond iedereen het feest geweldig dan is dit nog niet objectief te meten. Een fijn feest – of een minder fijn feest – zal dus nooit een waarheid van je verstand worden, want je kunt het niet verstandelijk uitleggen. Maar is het daarom minder belangrijk of iets fijn of niet fijn is? Is een waarheid van het hart minder waar? Een ander voorbeeld van een waarheid van het hart is het hebben van een relatie (vriendschap of liefde). Dit is niet te definiëren in termen van elkaar zo vaak, zo lang, enz. ontmoeten. Je kunt niet zeggen iemand is je vriend, omdat je hem elke week twee uur ziet; Er zijn misschien mensen die je 40 uur per week ziet, die nog niet je vriend zijn. De waarheid van je hart is niet vast te leggen in een waarheid van het verstand.

Het hart speelt een belangrijke rol bij de beleving van gebeurtenissen, en die beleving kleurt het verslag van de gebeurtenis. Soms is dit duidelijk, omdat de getuige zegt dat hij iets leuk, nieuw of spannend vond, soms ook niet. De rechtbank zoekt de (strafbare) feiten door de waarheid van het hart (getuigen-verklaringen) te combineren met de waarheid van het verstand (sporen onderzoek). Dit toont aan dat ook de waarheid van het hart van groot belang wordt geacht.

Ziel en waarheid. Wat exact de ziel van de mens is, is niet altijd even duidelijk. De term is afgeleid van ademhalen en blazen, en lijkt daarmee op het woord

voor geest (blazen van de wind). Ziel betekent 'levend zijn' of het hebben van een levend lichaam (Gen.35:18; 1Sam.24:12; 1Kon.19:4; 17:21) voor mens (Gen.2:7) en dier (Gen.1:20). In het algemeen zijn 'zielen' levende mensen. De Griek Plato gebruikte 'ziel' als 'levend-zijn' en plaatste de ziel in het verbond van onsterfelijkheid en de eeuwigheid [6].

De waarheid van de ziel gaat echter meestal aanzienlijk dieper dan het waarheid van hart, dat oppervlakkigere beleving kent. De ziel is het wezen van het bestaan, het 'ik zijn'. Mijn ziel heeft dorst naar God (Ps. 42:3) gaat dus dieper dan mijn hart heeft dorst naar God. De ziel is het diepste in jezelf en is direct afhankelijk van God. De waarheid van je ziel is je geweten, dat je aanklaagt of verontschuldigd, als Gods wet in je hart is geschreven (Rom.2:15; 9:1). De Heilige Geest die in je leeft is dus de waarheid van je ziel.

Drie waarheden voor een mens De mens kent de waarheid in zijn hart, ziel en verstand. Nog even kort de verschillen. Je verstand is abstract, objectief en beredeneert, maar mist de emoties van het hart (je gevoel). Je ziel is totaal afhankelijk van God, maar je hart zou je ook aan een ander kunnen verpanden. Gods wet op papier kan met verstand de waarheid beredeneren. Diezelfde wet in je geweten is de waarheid van je ziel.

Vanuit deze verschillende waarheden ga ik de volgende keer verder in op de waarheid van de Bijbel.

Moge God bij jullie zijn in Liefde en in Waarheid,

John Jacobs

Bronnen

[1] Grieks - Nederlands lexicon.

[2] J.J.L. Jacobs "Van kerk naar geloof." Hoeksteenkrant, herfst 2002.*

[3] J.J.L. Jacobs "Slangelisten. Verleidingen van de Antichrist." Hoeksteenkrant, kerst 2002.*

[4] J.J.L. Jacobs "Wat is leven? En hoe begon het?" Hoeksteenkrant, kerst 2001.*

[5] Hebreeuws - Nederlands lexicon.

[6] F.J. Pop "Bijbelse woorden en hun geheim".

De met * gemerkte stukken zijn ook terug te vinden op <http://www.geocities.com/groenrondballetje>.